

Gyertyánfy Péter

SZERZŐI MŰ-E A MÉDIASZOLGÁLTATÁS TARTALMÁNAK ÖSSZESSÉGE?

I. BEVEZETÉS

A médiaszolgáltatás tartalmának jelentős része szerzői művekből áll. Kérdés, hogy az egyes médiaszolgáltatók adatbázisaiban ezek és a kiegészítő adatok összessége gyűjteményes műként szerzői jogi védeltséget élvezhet-e. Ennek megítélésében előtérbe kerül a szerzői jogi védelemképesség egyik, eddig szinte adottnak tekintett feltétele, a mű azonosíthatósága. Míg az analóg közlések világában a művek változatlansága (azonos reprodukálhatósága) kézenfekvő volt, a helyzet most megváltozott. Burjánzanak az interneten történő nyilvánossághoz közvetítés különféle formái, s ezek alapja, adatbázisaik ugyancsak változékonyak. Erre a kihívásra az eddigieknél pontosabb szerzői jogi választ kellene adni. A válaszadás előtt röviden fel kell idézni néhány általánosabb szerzői jogi szabályt is.

II. A SZERZŐI MŰ VÉDELEMKÉPESSÉGÉNEK FELTÉTELEI

1. A szerzői mű fogalma; mit véd a szerzői jog?

Szerzői jogi törvényünk (a továbbiakban: Sztj.) a Berni Uniós Egyezmény (a továbbiakban: BUE) nyomán „az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat védi” „a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján”.¹ Nem tárgya a védelemnek „valamely ötlet, elv, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet”.²

A BUE 2. Cikk (1) bekezdése magyar fordítása szerint az alkotás „az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása, tekintet nélkül a mű létrehozatalának módjára vagy alakjára, tehát lehet könyv, ...”. *Boytha* rámutat, hogy a fordítás téves egy lényeges pontot illetően, mert az eredeti angol szöveget – „whatever may be the mode or form of its expression” – a „függetlenül a kifejezésének formájától vagy módjától” szavakkal kellett volna fordítani. Szerinte „az alkotás és kifejezése párba állítása a tartalom felépítésének és közölhetőségének elválaszthatatlanul egységes követelményére utal”.³ Az „expression” egyenlő „kifejezés” védelmi tárgykénti meghatározását megerősítik a későbbi TRIPs Egyezmény és – azonos szóhasználattal – a WIPO Szerzői Jogi Egyezménye szabályai: „A szerzői jogi vé-

¹ Sztj. 1. §, BUE 2. cikk.

² Sztj. 1. § (6) bek.

³ *Boytha György*: A hatályos szerzői és szomszédos jogi egyezmények. In: Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez. Szerk. Gyertyánfy Péter, 2. kiadás. Wolters Kluwer Kiadó, 2020, p. 31.

delem a kifejezésre, nem pedig önmagában az ötletekre, eljárásokra, működési módszerekre vagy matematikai elméletekre vonatkozik.”⁴

Az Európai Unió szerzői jogi irányelvei kifejezetten nem határozzák meg a mű fogalmát és a szerzői jogi védelemképesség feltételeit. Az Európai Bíróság (a továbbiakban: EUB) ezt a fogalmat az irányelvek más rendelkezéseiből vezeti le, és mivel ezek szerinte „a ’mű’ kifejezés értelmének és terjedelmének meghatározása céljából semmilyen kifejezett utalást nem tartalmaznak a tagállamok jogára,”⁵ az EUB néhány ítéletében⁶ az általa egy-egy irányelve tekintetében kialakított fogalmat az Unió egészében kötelezőnek tekinti. Ez nyilvánvalóan az EU-szabályozások hatáskörön túlterjesztése.

Az EUB korábbi ítéletei szerint a védelemképességnek feltétele: 1. eredetiség, vagyis a teljesítmény a szerző saját szellemi alkotása; 2. – utalással a BUE-ra – a műnek az irodalom, a tudomány és a művészet területére kell esnie. Emellett a *Levola Hengelo vs. Smilde Foods* ítélet megállapította, hogy a mű fogalma magában foglalja – a WIPO-szerződés és a TRIPS hivatkozott cikke nyomán – „a szerzői jogi védelem tárgyának kifejeződését, amely lehetővé teszi, hogy azt kellő pontossággal és objektivitással azonosítani lehessen, még akkor is, ha e kifejeződés nem szükségszerűen állandó.”⁷

Mindezek alapján a szerzői jogi védelem az irodalom, a tudomány és a művészetek területére eső „kifejezési formákra” terjed ki. A „mű kifejezése” – ami nyilvánvalóan nem a gondolati tartalom – nem azonos a kifejezés külső módjával vagy formájával, mert ezek többfélék is lehetnek. A kifejezés módjának, formájának változtatása lehet például a nyomtatott formáról a hangszalagon rögzítettre, vagy egyik nyelvről a másra átfordítás. Ezzel szemben az átdolgozás már a belső gondolati formát, a mű kifejezését, vagy ahogy Boytha mondta, az egyéni, eredeti gondolatszövedék⁸ megváltoztatását jelenti. Ezért mondhatjuk azt is, hogy a mű első anyagi megjelenítése (festmény, kézirat) a belső gondolati forma többszörözése.

A szerzői jogi védelem feltételei tehát a következők: 1. a teljesítménynek az irodalom, a művészet és a tudomány területére kell esnie, 2. mint szellemi tevékenység eredményének egyéni, eredeti jelleggel kell bírnia (ezeknek a fogalmaknak tartalmára itt nem térünk ki), 3. a műnek azonosíthatónak kell lennie.

⁴ A Szellemi Tulajdon Kereskedelmi Vonatkozásairól szóló Egyezmény, kihirdette: az 1998. évi IX. tv. 9. cikk (2) bek. WIPO Szerzői Jogi Szerződés (1996). Kihirdette a 2004. évi XIX. tv. 2. cikk.

⁵ A 2009/24/EK szoftverirányelv 1. cikke előírja a tagállamoknak, hogy a számítógépi programokat a BUE értelmében, irodalmi műként kell védeniük.

⁶ Infopaq-ítélet C-5/08, *Levola Hengelo BV* it. C-310/17.

⁷ C-310/17 35–40 pont.

⁸ *Boytha György*: A számítógépi programok védelmének időszerű kérdései. 1989. In: *Boytha György* válogatott írásai. Szerk.: *Csehi Zoltán*. Gondolat Kiadó, Budapest, 2015, p. 176.

2. A szerzői jogi védelem egyik feltétele, az azonosíthatóság

Ezt a feltételt szerzői jogi törvényünkben csak a 16. § (1) bekezdése említi: „...a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely *azonosítható* részének ... felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére...”. A nemzetközi szerződések kifejezetten nem írják elő az azonosíthatósági feltételt, ezt az EUB nevesítette legutóbb a Levola Hengelo-ítéletében, indokolásának fent idézett 40. pontjában. Azért kerülhetett előtérbe ez a kérdés, mert az igényelt védelem tárgya igencsak illékony volt: egy sajt íze.⁹ A normatív műfogalomnak például a hatályos német és francia jogban sem része a mű azonosíthatósága; az európai szerzői jogi törvények a hangsúlyt arra teszik, hogy a rögzítettség nem feltétel, és a mű nem azonos a műpéldánnyal.¹⁰

A magyar szakirodalom általában megelégszik annak rövid megállapításával, hogy a védelemhez szükséges az azonosíthatóság, illetve az ismételt azonosíthatóság is.¹¹ Ezt eddig a joggyakorlat is csak gyakorlati előfeltételként, mintegy mögöttesen értette, alkalmazta. A német és a francia irányadó kommentárok is arra szorítkoznak, hogy ahhoz, hogy a művet közölni lehessen, annak az emberek számára közvetve vagy közvetlenül érzékelhető formát kell öltenie.¹²

Lássuk ezt a feltételt egy kissé bővebben. Ha a szerzői mű egy kifejezés, kifejtett eredeti gondolatszövedék, belső gondolati forma, az alkotásnak fogalmilag valamilyen formában felismerhetőnek kell lennie a külvilág számára. Az azonosítás célja tehát, hogy az emberi érzékelés számára felismerhetővé és azonosíthatóvá tegye a gondolati tartalom egyéni kifejezőmódját. Ez utóbbi azonban nem a külső forma (lásd a műfajváltó átdolgozás példáját), hanem a belső, a gondolati. Más szóval a védelemhez a gondolati formának azonos, nem változó érzetként kell reprodukálhatónak lennie. Ez és az ismételt azonosíthatóság követelménye azt is jelenti, hogy a védett *mű nem lehet változó tartalmú*.

Mi tehát az „azonosítás” tárgya? Annak megítélése, hogy a gondolati forma, a gondolat kifejezése objektíve ismételten, változatlanul körülhatárolható-e. (Egy további kérdés az,

⁹ Amint *Szinger András* rámutatott, „szükséges a gyakorlati azonosíthatóság, hogy aztán szerzői jogi eredetisége is megállapítható legyen”. „Boldogok a sajtókészítők? Néhány gondolat az ízek, illatok szerzői jogi oltalmáról. In: *Liber amicorum studia Gábor Faludi dedicata*. Szerk. *Grad-Gyenge Anikó, Kabai Eszter és Menyhárd Attila*. Eötvös Kiadó, Budapest, 2018, p. 407.

¹⁰ Urheberrechtsgesetz 2. §. Code de la Propriété Intellectuelle, Art. 111.

¹¹ Így például egy témánkat is érintő alapos doktori disszertáció: *Kiss Zoltán Károly: Hatás és kölcsönhatás – a szerzői jog és a közszolgálati médiaszolgáltatás kapcsolódási pontjai és viszonyrendszere*. „Az Sztj.-ben a szerzői jogi védelem egyetlen jogszabályi feltételeként megfogalmazott egyéni-eredeti jelleg ugyanis még nem jelenti azt, hogy *ne lenne szükség az egyéni gondolat minimális megformálására*, aminek hiányában a szerző tevékenysége nem élvez szerzői jogi védelmet. Az Sztj. ezzel kapcsolatban nem támaszt több feltételt: az alkotás bármilyen formában megjelenhet.” 2017, p. 21.: <https://ajk.pte.hu/sites/ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/kiss-zoltan-karoly/kiss-zoltan-karoly-vedes-meghivo.pdf> – megtekintés 2021. december 14-én.

¹² *Gerhard Schricker: Urheberrecht. Kommentar*. Verlag C.H.Beck, München, 1987, p. 94. *Andre Lucas, Henri-Jacques Luas: Traité de la propriété littéraire et artistique*, deuxième ed. Litec, Paris, p. 67, 71.

hogya a vizsgálat tárgya egyéni és eredeti jellegű-e. Ez utóbbiról elég kiterjedt bírói és szakértői gyakorlat és szakirodalom van. Nem helyes a két feltétel tartalmát összekeverni.)

Az EUB iránymutatást ad abban is, hogy kinek kell azonosítania a művet a védelem fennállásáról való döntéskor. Az EUB szerint a művet „kellő pontossággal és *objektivitással*”, „a szubjektív tényezők kizárásával” kell azonosítani a védettséghez.¹³ Ebből következően nem az átlagember általi felismerhetőségről van szó, hanem – vita esetén – ez bírói, illetve a bírói döntést alátámasztó szakértői feladat.¹⁴

Az azonosíthatóságot a szerzői jogi védelem egyik érdemi feltételévé kell emelni. Ennek vizsgálata logikailag megelőzi a mű egyéni, eredeti jellegének a vizsgálatát, hiszen előbb kell tudni, *minek* a védelemképességéről van szó, s aztán lehet dönteni arról, ez megfelel-e a további feltételeknek.

3. A gyűjteményes szerzői művek jellemzői

A hatályos magyar szerzői jogi törvény szerint jogi védelemben részesül a gyűjtemény, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű (gyűjteményes mű); ez nem terjed ki a gyűjteményes mű tartalmi elemeire. A gyűjteményes mű szerzője a szerkesztő, ez azonban nem érinti a gyűjteménybe felvett egyes művek szerzőinek és kapcsolódó jogi teljesítmények jogosultjainak önálló jogait.¹⁵

Előző, 1969-es törvényünk „a gyűjteményes mű egészére a szerkesztőnek” adott szerzői jogot azzal, hogy ez nem érinti az abba felvett egyes művek szerzőinek önálló jogait.¹⁶ Sőt, már az 1921-es szerzői jogi törvény is – igazodva a BUE szövegéhez – ismerte a gyűjteményes mű védelmét „mint egységes egészre nézve”.¹⁷

A gyűjteményes mű védelmi koncepciójának egyik nehézsége, hogy – lévén ezek többsége funkcionális mű – az adatok rendezésében, szerkesztésében sokszor nehéz a szerző (szerkesztő) személyiségének vonásait felismerni. A másik értelmezési nehézség abból adódik, hogy az Szjt. 1. § (6) bekezdése kifejezetten kizárja az elvet, eljárást és módszert a szerzői jogi védelemből, míg a 7. § (1) bekezdése ehhez köti a szerkesztő szerzői jogi alanyiságát. Ha

¹³ C-310/17 41. pont.

¹⁴ Egy 2018-as tanulmány szerint az azonosíthatóság azt jelenti, hogy az egyéni és eredeti tartalmú művet az átlagos felhasználó felismeri. *Békés Gergely, Mezei Péter: Eredetiség és azonosíthatóság.* In: *Grad-Gyenge, Kabai, Menyhárd: i. m. (9), p. 24.*

¹⁵ Szjt. 7. § (1) Szerzői jogi védelemben részesül a gyűjtemény, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű (gyűjteményes mű). (2) A gyűjteményes mű egészére a szerzői jog a szerkesztőt illeti, ez azonban nem érinti a gyűjteménybe felvett egyes művek szerzőinek és kapcsolódó jogi teljesítmények jogosultjainak önálló jogait. (3) A gyűjteményes mű szerzői jogi védelme nem terjed ki a gyűjteményes mű tartalmi elemeire.

¹⁶ 1969. évi III. tv. 5. § (3) bek.

¹⁷ 1921. évi LIV. tv. 2. § „Adalékokból vagy több műből szerkesztett gyűjteményes műre, mint egységes egészre nézve a szerkesztőt – a gyűjteménybe felvett egyes adalékok vagy művek szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül – a szerzővel egyenlő védelem illeti meg.”

azonban figyelembe vesszük a BUE utáni, újabb szerzői jogi nemzetközi szerződéseknek a szövegét – „a szerzői jogi védelem a kifejezésre, nem pedig önmagában az ötletekre, eljárásokra, működési módszerekre vagy matematikai elméletekre vonatkozik” –, láthatjuk, hogy ezek az elveket, eljárásokat, módszereket csak önmagukban zárják ki a védelemből.¹⁸ *Talán az Szjt. 1. § (6) bekezdését is érdemes lenne így egyértelműsíteni.*

Az Szjt. 7. §-a szó szerint is a gyűjteményes mű egészére ad jogokat szerkesztőnek. A védelem tárgya tehát nem önmagában az egyéni és eredeti kiválasztási, szerkesztési vagy elrendezési elv, hanem *együtt a rendezési elv és az azzal kiválasztott, rendezett tartalom, az elemek összessége.*¹⁹ Nem jelenti ez azt, hogy amennyiben a részek szerzői művek, a szerkesztő ezekre külön-külön is jogokat szerezne. Az ilyen részek szerzői nem állnak szerzői jogviszonyban a szerkesztővel (eltekintve attól, hogy a gyűjteménybe felvételhez szükséges az engedélyük): nem szerzőtársak, hanem az ő műveik mellé új műként lép a gyűjteményes mű. Következik ebből, hogy ha egy gyűjteménybe felvett szerzői művet egy harmadik személy felhasznál, ennek a résznek a szerzőjétől kell ehhez engedélyt kérnie. A gyűjtemény szerkesztőjének szerzői jogait az érinti, ha a gyűjteménynek *olyan mennyiségű részét* használják fel, *amelyben már felismerhető a kiválasztás vagy rendezés, szerkesztés egyéni és eredeti jellege.*

III. AZ AZONOSÍTHATÓSÁG SZERZŐI JOGI KÖVETELMÉNYÉNEK ALKALMAZÁSA A MÉDIASZOLGÁLTATÓK ADATBÁZISAINÁL

I. A médiaszolgáltatás szerzői jogi elemei

Tényként rögzítjük, hogy a médiaszolgáltatás tartalma túlnyomórészt szerzői művekből áll. A probléma szerzői jogi megközelítéséhez ismernünk kell a médiaszolgáltató szerzői jogi megfelelőjét. Az internet világában a nyelvi fogalmak gyakran átfedőek, tartalmuk változó, és igen gyakran használóik által sem ismert pontosan. Ennek oka az lehet, hogy e téren a műszaki fejlődés olyan gyors, hogy attól a közmegegyezést kívánó nyelvi fogalomalkotás fejlődése elmarad. (A fogalmi pontatlanság a magyar nyelvhasználót is zavarja, de ezt jobban elviseli, ha idegen szavakat használ.) Ez még a jogszabályi meghatározásoknál is így van. Az internetes sajtótermék (*elsődlegesen* szövegből, illetve képekből álló tartalmak) is

¹⁸ A Szellemi Tulajdon Kereskedelmi Vonatkozásairól szóló Egyezmény, kihirdette: az 1998. évi IX. tv. 9. cikk (2) bek. WIPO Szerzői Jogi Szerződés (1996). Kihirdette a 2004. évi XIX. tv. 2. cikk.

¹⁹ Ez már az 1921-es törvényünk alapján is kiderült. „A kir. Kúria P. I. 2293/1933. sz. alatti ítélete szerint annak ellenére, hogy az alperes a rádióújságában átvette a felperes rádióújságának azt a jellegzetességét, mely óránként csoportosítva ..., az alperes pusztán e jellegzetes külsőnek átvételével még nem sértette meg a felperes szerzői jogát, mert a felperes rádióújságában szereplő anyag más, mint az alperes által szerkesztett újságé...” Idézi *Alföldy Dezső*: A magyar szerzői jog, különös tekintettel a m. kir. Kúria gyakorlatára. Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, 1936, p. 14.

átfedésben van az internetes műsorszolgáltatással (hangokból, illetve mozgóképekből álló önálló egységek, vagyis műsorszámok sorozata).²⁰

Mindenesetre a művek és adatok nyilvánossághoz eljuttatásának médiajogi szabályozásában a legátfogóbb fogalom a *médiaszolgáltatás* és a *sajtótermék*. Előbbin belül a törvény megkülönbözteti a *lineáris mediaszolgáltatást*, amelynél műsorszámok műsorrend alapján egyidejűleg tekinthetők meg, illetve hallgathatók – ilyen például a televíziós műsorszolgáltatás. Másrészt a *lekérhető mediaszolgáltatást*, amelyben „a mediaszolgáltató által összeállított műsorkínálat alapján a felhasználó egyéni kérés alapján, az általa kiválasztott időpontban tekintheti, illetve hallgathatja meg a műsorszámokat.” A mediaszolgáltatás fogalmában fontos elemek még a *műsorszámok* (a tartalom önálló egységei), a tartalom kiválasztásáért, összeállításáért és a megvalósításért való *szerkesztői felelősség* és az üzletszerűen végzett *gazdasági tevékenység*.²¹

A „mediaszolgáltatás”, „mediaszolgáltató” fogalmak lefedik az összes, a köznyelvben használatos televíziós, rádiós és internetes felületet [talán ez, a „platform” a legáltalánosabb, mely így magában foglalja a weboldalt (-lapot, honlapot), webhelyt, blogot, vlogot, podcastingot, webcastingot stb.] – ha üzletszerűen végzett gazdasági szolgáltatásról van szó.

A szorosan vett szerzői jog a mediaszolgáltatásokat egyrészt a *nyilvánossághoz közvetítés* fogalmaival ragadja meg (ezekben az üzletszerűség nem fogalmi elem!): sugárzás, műholdas sugárzás, kódolt sugárzás, online interaktív hozzáférhetővé tétel, a felhasználók által feltöltött műveket és egyéb anyagokat szolgáltató tartalomszolgáltatás.

A műsorszolgáltatás másik fő mozzanata a művek *többszörözése*. A többszörözés, még a legegyszerűbb honlapok esetében is, *digitális adatbázisokba* történik. Az adatbázis szerzői és kapcsolódó jogi fő ismérve az adatok egyedi elérhetősége.²² Az ilyen adatbázisok audiovizuális-, fotó- zenei és irodalmi művekből, valamint az ezekre vonatkozó adatokból és ismertetőkből állnak. A tartalmat az elérni kívánt közönség különféle csoportjainak igényei szerint építik fel, válogatják össze, rendezik, csoportosítják és – interaktív szolgáltatás esetén – számítógépi programok segítségével egyenként kereshetővé, elérhetővé teszik. A rendszerezés elvei idővel változnak, kiegészülnek (új csoportok megjelenése), ahogyan a tartalom elemei (művek, adatok) is változnak, tipikusan bővülnek. Az adatbázisok emberi döntésekkel és számítógépi programokkal (tehát végső soron ugyancsak emberi döntésekkel) állnak össze. Ilyen valamennyi ismert online „platform” (mediaszolgáltató), mint például a Netflix, az Amazon Prime, a HBO MAX vagy itthon a műveket és adatokat tartalmazó, rendszerezett és a nyilvánosságához való közvetítést is végző gyűjtemények, mint a Nemze-

²⁰ 2010. évi CIV. törvény – sajtótörvény – a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól, 1. § 1–6. pont.

²¹ Lásd előző lábjegyzet.

²² Sztj. 60/A. § (1) E törvény alkalmazásában adatbázis: önálló művek, adatok vagy egyéb tartalmi elemek valamely rendszer vagy módszer szerint elrendezett gyűjteménye, amelynek tartalmi elemeihez – számítástechnikai eszközökkel vagy bármely más módon – egyedileg hozzá lehet férni.

ti Filmintézet Filmarchívuma (filmarchiv.hu), a Nemzeti Audiovizuális Archívum (NAVA, nava.hu), a Filmio (filmio.hu) stb. Ilyen a televíziós műsorszolgáltatók adatbázisa is; ez csak annyiban sajátos, hogy a nagyközönség-felhasználó számára ennek elemei egyenként nem hozzáférhetőek, vagyis nincs interaktivitás a nyilvánossághoz közvetítés végső szakaszában.

A médiaszolgáltatásnak végül vannak olyan kreatív elemei is, mint a *művek alkotása, átdolgozása és gyűjteményes művek létrehozása* is. (A médiaszolgáltatásban persze érvényesül a szerzői jog több más eleme is, mint például a szabad felhasználás szabályai.) A jogvédelemre vonatkozó kérdést tett fel egy nem nyilvános szakértői ügyben az egyik interaktív médiaszolgáltató: vajon az adatbázisa a létrejöttétől kezdve a mai napig gyűjteményes szerzői műnek minősül-e?

2. Gyűjteményes mű-e egy-egy médiaszolgáltató adatbázisa, illetve adatbázisainak összessége?

Az Szjt. 61. § (1) bekezdése szerint a gyűjteményes műnek minősülő adatbázis szerzői jogi védelemben részesül.

A magyar bírói gyakorlatban és az SZJSZT gyakorlatában számos ítélet és szakvélemény tárgya volt műsorszolgáltatás, ezen belül az internet felhasználásával történő nyilvánosság-hoz közvetítés.²³ Ugyancsak többször foglalkoztak a gyűjteményes mű fogalmával és ennek egy-egy adatbázisra való alkalmazásával is.²⁴ Az olyan kérdésekre azonban, hogy az egyéni, eredeti vonásnak a mű tartalmában, ahhoz kapcsolódva kell-e megnyilvánulnia, és hogy milyen szerzői jogi hatása van az adatbázis változásának a gyűjtemény azonosíthatóságára, eddig egyetlen döntés vagy szakvélemény se tért ki.

Az előző részekben tárgyalt általános elvekből következően ahhoz, hogy egy változó (bővülő) tartalmú gyűjtemény adatbázisműként szerzői jogi védelem tárgya lehessen, az irodalom, a tudomány vagy a művészet körébe eső tartalom összeválogatásának, szerkesztésének stb. egyéni és eredeti jelleget kell mutatnia. Természetesen feltétel a tartalmi elemek egyedi hozzáférhetősége is.

Figyelmünk most nem ezekre a feltételekre, hanem arra irányul, hogy mi is a védelem tárgya. Ez, az előző fejtegetésekből következően, az adatbázis szerzői művekből és adatokból álló tartalmában, annak összességében megnyilvánuló egyéni és eredeti kiválasztási vagy szerkesztési elv. Ez a szerzői jogi *gondolat kifejezés*. Nem önmagában az elvet vizsgáljuk. Ezt a tartalommal együtt kell tehát azonosítani – változatlan érzetként és objektíve körülhatárolni – tudni ahhoz, hogy egyáltalán vizsgálni lehessen a védelem további feltételeit.

²³ Például Föv. Bír. Pf. IV.21.208/2008/5. és 17.P 29527/2005/41. az SZJSZT-38/2006 szakvélemény alapján, SZJSZT-24/2008, SZJSZT-4/2015, SZJSZT-21/2020, SZJSZT-31/2020, SZJSZT-13/2021.

²⁴ Például SZJSZT-8/2012, SZJSZT-17/2018, SZJSZT-17/2019.

A *változó tartalmú adatbázisok* esetében, az elv–tartalom összekapcsolódásra figyelemmel a védelemképesség megtagadható, mert ilyenkor nincs szerzői jogi azonosíthatóság. Az adatbázis legfeljebb kapcsolódó jogi védelemben részesülhet. Ezzel szemben lehet úgy is érvelni, hogy a változások nyomán mindig új meg új gyűjteményes mű keletkezik, feltéve, hogy az egyéni és eredeti szerkesztési elv minden változatban fennáll. A gyakorlati jogvédelemben ez nehézséget okozhatna (esetleg változó jogalanyok, bizonyítási nehézségek). Az is kérdéses, hogy a védelmi idő ilyen módon elvileg végteleníthető lenne. Az ilyen helyzetben a kapcsolódó jogi védelem a védelmi idő meghosszabbodásának feltételeként az újabb „jelentős ráfordítást” és „a tartalom jelentős megváltozását” követeli meg.²⁵ A szerzői jogban ez nem használható megoldás. Végül van egy olyan értelmezési lehetőség is, hogy amennyiben a védelmi tárgyat a tartalomnak az elvek egyéni és eredeti vonásait *már hordozó mennyiségű részében is* azonosítani tudjuk, a védelemképességet elismerjük az adatösszesség változatlansága nélkül is. Erre utalhatott a Levola Hengelo-ítélet 40. pontjából már idézett megengedő mondatrész: „...akkor is, ha e kifejezés nem szükségszerűen állandó”.

Mindezekre tekintettel a médiaszolgáltatók változó tartalmú adatbázisai és azok összessége jogi védelmére nem a szerzői jog alkalmas, hanem a kapcsolódó jogi adatbázis-védelem, a működtető szoftverek önálló szerzői jogi védelme és – az adatbázisokat a szolgáltatás részeként tekintve – a szolgáltatás védjegyjogi védelme.

III. ÖSSZEFOGLALÁS

A mű szerzői jogi azonosítása annak a megítélése, hogy a gondolati forma, a gondolat kifejezése objektíve ismételt, változatlanul körülhatárolható-e. Nem az átlagember általi felismerhetőségről van szó, hanem – vita esetén – ez bírói, illetve szakértői feladat. Az azonosíthatóságot a szerzői jogi védelem egyik érdemi feltételévé kellene emelni.

A gyűjteményes mű esetében a védelem tárgya nem önmagában az egyéni és eredeti kiválasztási, szerkesztési vagy elrendezési elv, hanem együtt a kiválasztási, rendezési elv és annak tárgya, a mű tartalma, elemeinek változatlan összessége. A gyűjtemény szerkesztőjének szerzői jogait az érinti, ha a gyűjteménynek olyan mennyiségű részét használják fel, amelyben már felismerhető a kiválasztás vagy rendezés, szerkesztés egyéni és eredeti jellege. Ez így van az adatbázisból álló gyűjteményes műveknél is.

A médiaszolgáltatók változó tartalmú adatbázisai és azok összessége jogi védelmére nem a szerzői jog alkalmas, hanem a kapcsolódó jogi adatbázis-védelem, a működtető szoftverek önálló szerzői jogi védelme és – az adatbázist a szolgáltatás részeként tekintve – a szolgáltatás védjegyjogi védelme.

²⁵ Sztj. 84/F. § (2) bek.